

Sprawozdanie dotyczące Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS jako całości za 2020 r.

obejmujące:

**zagregowany bilans, zagregowany rachunek
zysków i strat, sprawozdanie na temat
sytuacji i sprawozdanie na temat ryzyka**

Warszawa, kwiecień 2021

Sprawozdanie zawiera:

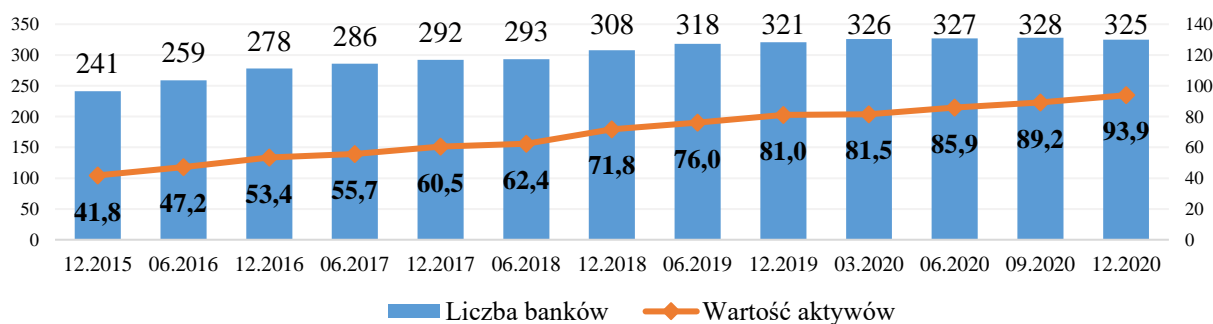
- I. Sprawozdanie na temat sytuacji SOZ BPS w 2020 r.
- II. Sprawozdanie na temat ryzyka SOZ BPS w 2020 r.
- III. Zagregowany bilans uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2020 r.
- IV. Zagregowany rachunek zysków i strat uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2020 r.

Sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie danych sprawozdawczych uczestników Systemu, przekazanych przed zatwierdzeniem ich sprawozdań finansowych za 2020 r.

I. Sprawozdanie na temat sytuacji SOZ BPS w 2020 r.

System Ochrony Zrzeszenia BPS (SOZ BPS), według stanu na 31.12.2020 r., tworzyło 326 banków, w tym Bank BPS S.A.

Rysunek 1. Liczba banków spółdzielczych i wartość aktywów (mld zł) w SOZ BPS

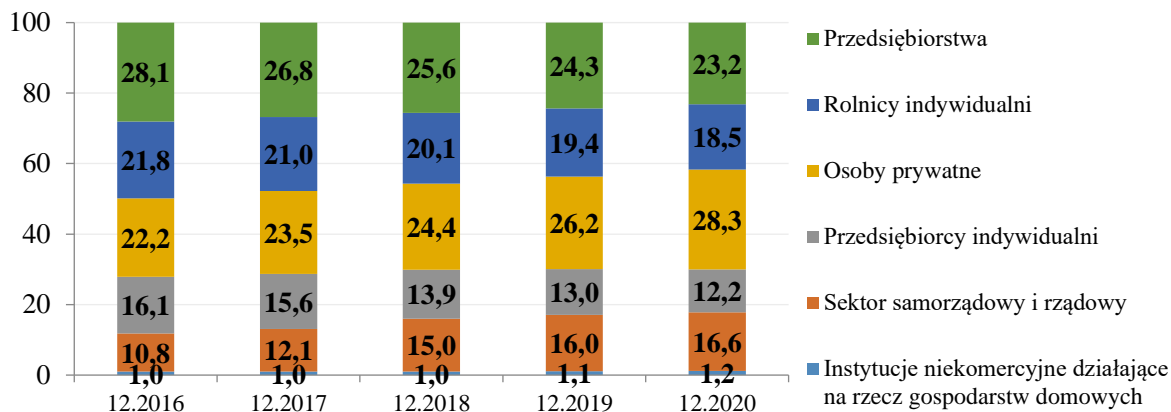
W 2020 r. liczba banków w SOZ BPS zwiększyła się o cztery, przy czym umowę zawarło dziewięć banków, a pięć banków połączyło się (wszystkie z innymi uczestnikami SOZ BPS).

Według stanu na 31.12.2020 r. suma aktywów Banku BPS S.A. wynosiła 28,9 mld zł. Aktywa poszczególnych banków spółdzielczych należących do SOZ BPS kształtowały się od 0,03 mld zł do 1,73 mld zł. Łączna wartość aktywów banków spółdzielczych to 93,9 mld zł. Zagregowana suma bilansowa uczestników SOZ BPS osiągnęła kwotę 100,3 mld zł. Banki spółdzielcze należące do SOZ BPS prowadziły działalność w 1 975 placówkach (poza centralami), w których zatrudnionych było 15 898 pracowników.

Działalność kredytowa

Na koniec 2020 r. wartość kredytów i innych należności w bankach spółdzielczych wyniosła 43,3 mld zł i w stosunku do roku poprzedniego utrzymała się na zbliżonym poziomie (na 31.12.2019 r. wynosiła 42,8 mld zł). Na uwagę zasługuje fakt, że ok. 54% kredytów przeznaczonych było na finansowanie działalności gospodarczej klientów, jednak udział ten wykazuje tendencję malejącą.

Rysunek 2. Struktura podmiotowa kredytów w bankach spółdzielczych należących do SOZ BPS (%)

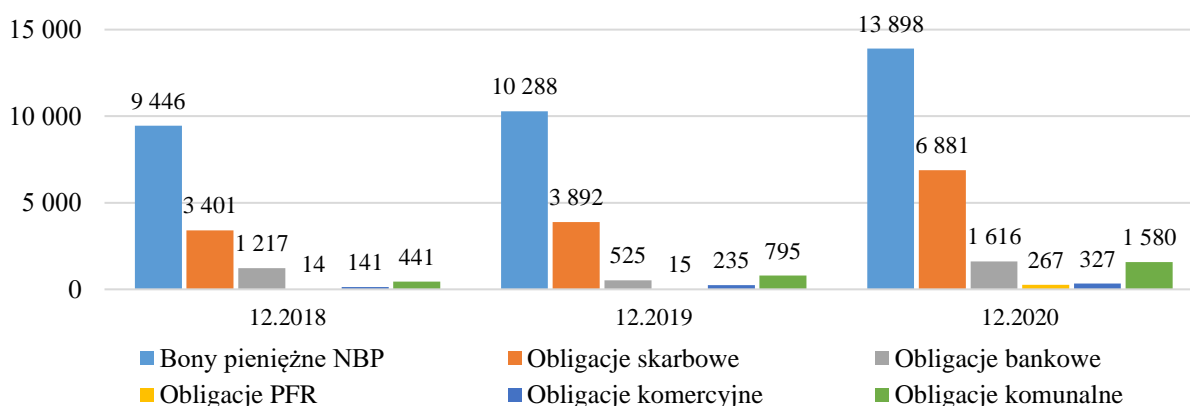

Zagregowany portfel kredytowy uczestników SOZ BPS na koniec 2020 r. osiągnął wartość 46,2 mld zł.

Instrumenty dłużne i kapitałowe

W strukturze aktywów banków spółdzielczych istotnym elementem są papiery wartościowe. Wartość papierów wartościowych banków spółdzielczych wg stanu na 31.12.2020 r. wynosiła prawie 25 mld zł, co stanowiło 26% sumy aktywów BS-ów należących do SOZ BPS. Dynamika portfela papierów wartościowych w 2020 r. wyniosła 150%. Rozwój inwestycji w dłużne instrumenty finansowe był odpowiedzią na znaczne obniżki stóp procentowych i konieczność rekompensowania malejących wyników odsetkowych, a także na zmniejszone zainteresowanie kredytami w dobie spowolnienia gospodarczego przy istotnym wzroście depozytów.

Rysunek 3. Papiery wartościowe w bankach spółdzielczych wg rodzaju (mln zł)

Zagregowana wartość instrumentów dłużnych posiadanych przez uczestników SOZ BPS na koniec roku osiągnęła kwotę 40,9 mld zł, zaś instrumentów kapitałowych 0,6 mld zł.

Lokaty międzybankowe

Istotną pozycję aktywów banków spółdzielczych stanowią lokaty międzybankowe, w tym złożone przede wszystkim w Banku Zrzeszającym. Na koniec 2020 r. wartość lokat międzybankowych banków spółdzielczych wynosiła 14,1 mld zł. W stosunku do roku

poprzedniego zaobserwowano zwiększenie wartości lokat międzybankowych jedynie o 7%, co było związane z obniżką stóp procentowych.

Depozyty

Podstawowym źródłem finansowania działalności uczestników były depozyty klientów. W 2020 r. zaobserwowano znaczny przyrost kwoty depozytów w bankach spółdzielczych należących do SOZ BPS. Na koniec 2020 r. wartość depozytów klientów banków spółdzielczych wynosiła 85,5 mld zł i była wyższa o 14% niż rok wcześniej. Przejściowe zmniejszenie wartości depozytów w I kw. 2020 r. było efektem niepokoju wśród klientów wynikającego z ogłoszenia stanu epidemii w Polsce. W trzech kolejnych kwartałach 2020 r. nastąpił wzrost wartości zgromadzonych depozytów, na co wpłynęło m.in. pozyskanie przez klientów wsparcia z tarcz antykrzysowych oraz dopłat bezpośrednich.

Zagregowana wartość depozytów zgromadzonych przez uczestników SOZ BPS na koniec 2020 r. wyniosła 91,7 mld zł.

W strukturze podmiotowej depozytów banków spółdzielczych dominowały depozyty osób prywatnych, które stanowiły 58%. Depozyty od instytucji rządowych i samorządowych stanowiły 13%, od rolników indywidualnych – 11%, od przedsiębiorstw – 9%, od przedsiębiorców indywidualnych – 6%.

Wartość depozytów bieżących pozyskanych przez banki spółdzielcze wzrosła o 32%, podczas gdy wartość depozytów terminowych zmniejszyła się o 12%. Zmiana struktury depozytów jest konsekwencją obniżki stóp procentowych.

Tabela 1. *Struktura depozytów banków spółdzielczych należących do SOZ BPS (mln zł)*

Wyszczególnienie	Sektor finansowy				Sektor niefinansowy				Sektor instytucji rządowych i samorządowych			
	12.2018	12.2019	12.2020	Dynamika 2020/2019	12.2018	12.2019	12.2020	Dynamika 2020/2019	12.2018	12.2019	12.2020	Dynamika 2020/2019
Depozyty bieżące	8	10	19	190,0	33 987	38 571	48 730	126,3	4 450	5 824	9 929	170,5
Depozyty terminowe	86	63	103	163,5	28 797	29 963	26 017	86,8	565	585	751	128,4
RAZEM	94	73	122	167,1	62 784	68 534	74 747	109,1	5 015	6 409	10 680	166,6

Fundusze własne

Ryzyko działalności banków spółdzielczych należących do SOZ BPS na koniec 2020 r. zabezpieczały fundusze własne o wartości 7 190 mln zł, zbudowane w 97% na bazie instrumentów zaliczanych do kapitału Tier I (6 968 mln zł) i uzupełnione instrumentami kwalifikowanymi do kapitału Tier II (222 mln zł). W 2020 r. fundusze własne banków spółdzielczych należących do SOZ BPS wzrosły o 4,9%, natomiast wartość kapitału Tier I o 5,7%.

Fundusze własne Banku BPS S.A. na koniec 2020 r. wyniosły 1 147 mln zł, w tym kapitał Tier I stanowił 785 mln zł. Zagregowana wartość funduszy własnych w SOZ BPS osiągnęła kwotę 7 483 mln zł.

II. Sprawozdanie na temat ryzyka SOZ BPS w 2020 r.

Ocena ryzyka SOZ BPS została przeprowadzona na podstawie danych sprawozdawczych wszystkich banków będących uczestnikami na dzień 31.12.2020 r., tj. 325 banków spółdzielczych i Banku BPS S.A.

1. Ocena poziomu ryzyka w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS

a. Adekwatność kapitałowa

Ryzyko działalności uczestników SOZ BPS zabezpieczają fundusze własne.

Sytuacja kapitałowa banków spółdzielczych będących uczestnikami SOZ BPS jest dobra. W przeważającej większości banków wskaźniki adekwatności kapitałowej znacząco przewyższają poziomy regulacyjne wraz z buforem zabezpieczającym.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych uczestniczących w SOZ BPS na koniec 2020 r. wynosił 18,74%, współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 18,15%, współczynnik kapitału Tier I – 18,16%.

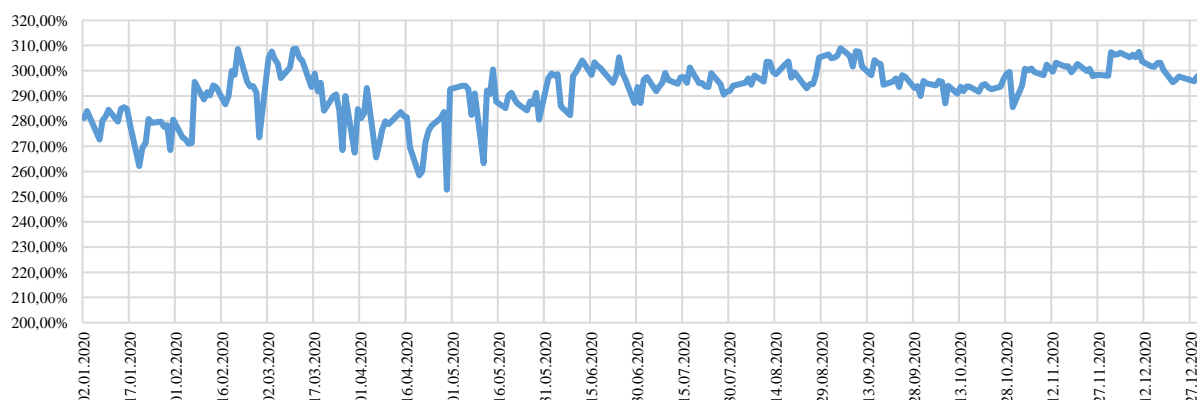
Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. na koniec 2020 r. osiągnął łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 15,94%, natomiast współczynnik kapitału podstawowego Tier I oraz współczynnik kapitału Tier I wyniósł 10,91%.

Zagregowany łączny współczynnik kapitałowy uczestników SOZ BPS wynosił 16,73%.

b. Ryzyko płynności

Sytuacja banków spółdzielczych należących do SOZ BPS w zakresie płynności jest stabilna. Na koniec 2020 r. wskaźnik LCR w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w ujęciu indywidualnym wynosił 133%. We wszystkich bankach spółdzielczych wskaźnik LCR był wyższy niż 100%.

Rysunek 4. Skonsolidowany LCR w ujęciu dziennym

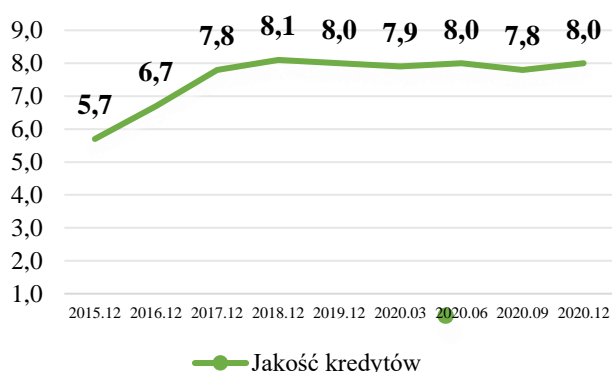

Skonsolidowany LCR w ujęciu dziennym wyliczony i sprawozdawany dla całości SOZ BPS jako grupy płynnościowej w 2020 r. kształtował się na poziomie przekraczającym 250%. Na koniec 2020 r. osiągnął wartość 297%.

c. Ryzyko kredytowe

Sytuacja banków spółdzielczych należących do SOZ BPS pod względem jakości aktywów była stabilna, z wyjątkiem pojedynczych banków realizujących WPN. Łączny wskaźnik jakości kredytów banków spółdzielczych, na koniec 2020 r. wyniósł 8,0% i od początku roku utrzymywał się na zbliżonym poziomie. Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi ukształtował się na poziomie 47,9%. W Banku BPS S.A. wskaźnik jakości portfela kredytowego według stanu na 31.12.2020 r. wyniósł 12,0%, przy utworzonych odpisach na poziomie 37,5%.

Rysunek 5. Wskaźnik jakości kredytów BS (%)

Rysunek 6. Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi w BS (%)

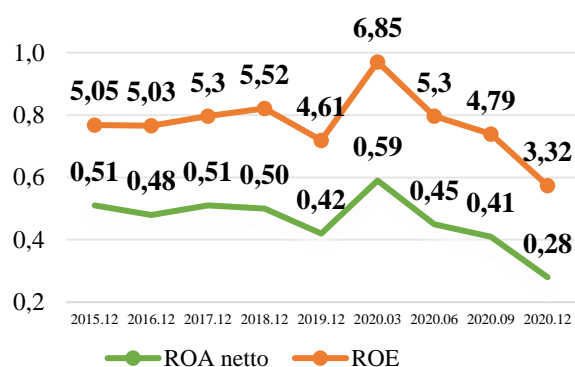
Dla całego SOZ BPS (wraz z Bankiem Zrzeszającym) wskaźnik jakości kredytów na koniec 2020 r. wyniósł 8,7%, przy wskaźniku pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi równym 45,5%.

d. Efektywność funkcjonowania

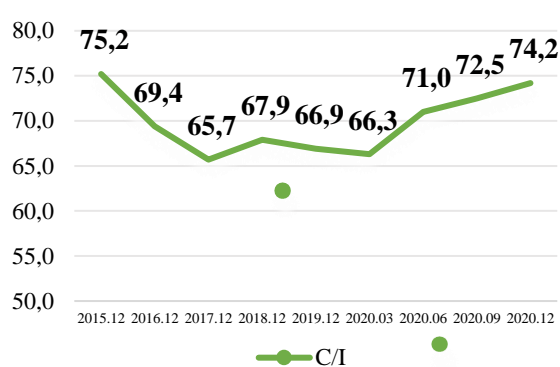
Sytuacja banków tworzących SOZ BPS w obszarze rentowności i efektywności funkcjonowania w 2020 r. uległa pogorszeniu. Spowodowane było to przede wszystkim trzykrotną obniżką stóp procentowych. Łączny roczny wynik finansowy netto wypracowany przez banki spółdzielcze wynosił 240,3 mln zł i był o 25% niższy niż rok wcześniej. Bank BPS S.A. na koniec 2020 r. wykazał zysk w wysokości 6,5 mln zł. Uczestnicy SOZ BPS wygenerowali zysk na poziomie 246,8 mln zł.

Wskaźnik rentowności aktywów netto (ROA) łącznie dla wszystkich banków spółdzielczych według stanu na 31.12.2020 r. wyniósł 0,28%. Była to wartość znacznie niższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Dziesięć banków w 2020 r. odnotowało stratę finansową (5 banków realizuje wewnętrzne plany naprawy, pozostałe podjęły bądź zamierzają podjąć działania łączeniowe). W Banku BPS S.A. wskaźnik ROA wyniósł 0,02%, zaś dla całego SOZ BPS (wyliczony z uwzględnieniem zagregowanej wartości aktywów uczestników) osiągnął 0,25% i był najniższy w historii SOZ BPS.

Rysunek 7. Wskaźniki ROA netto i ROE(BS) (%)

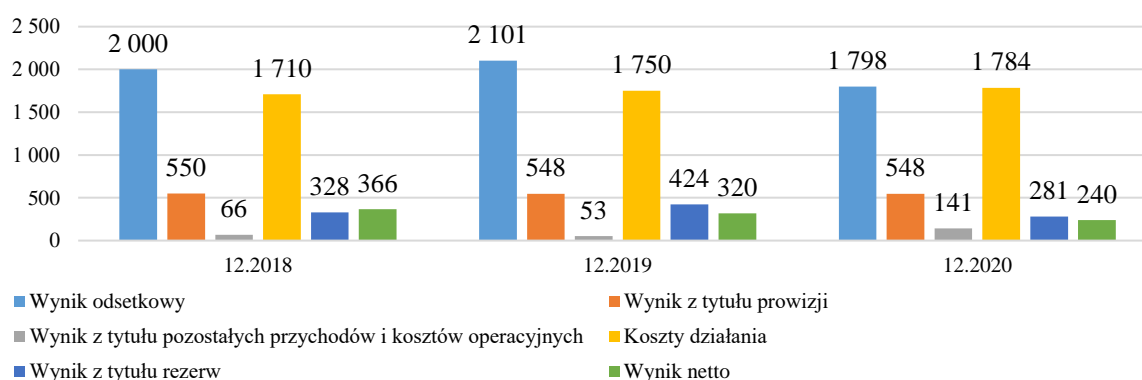
Rysunek 8. Wskaźnik C/I (BS)

Wskaźnik C/I dla wszystkich banków spółdzielczych łącznie na koniec 2020 r. wyniósł 74,2% i był znacznie wyższy niż na koniec poprzedniego roku. Wg stanu na 31.12.2020 r. wartość C/I w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A wynosiła 68,4%, zaś dla całego SOZ BPS wyniosła 73,5%.

Wobec obniżenia przychodów odsetkowych w następstwie redukcji stóp procentowych NBP uczestnicy SOZ BPS systematycznie ograniczali koszty pozyskania depozytów. Ponadto niższe wyniki odsetkowe, rekompensowane były częściowo przez ograniczenie kosztów tworzenia rezerw celowych oraz wzrost pozostałych przychodów operacyjnych znacznie zasilonych w 2020 r. środkami pozyskanymi w ramach tarcz antykrzysowych. Koszty działania wzrosły nieznacznie, jednak analizując ich strukturę należy zauważyć zmniejszenie wartości kosztów pracowniczych (wynikające z ograniczenia zatrudnienia), a wzrost wartości pozostałych kosztów (związanych m.in. z dostosowaniem placówek do wymogów sanitarnych, pracy zdalnej itp.).

Rysunek 9. Wybrane pozycje rachunku wyników (BS) (mln zł)

2. Ocena punktowa w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS

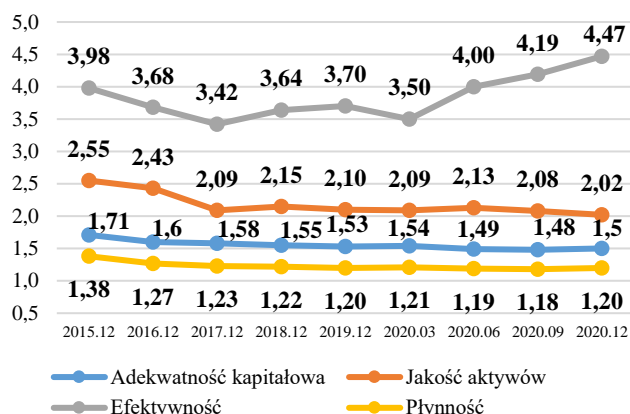
Podstawą oceny ryzyka poszczególnych uczestników SOZ BPS jest ocena przeprowadzana zgodnie z *Zasadami oceny punktowej w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS*, stanowiącymi załącznik nr 10 do Umowy Systemu. Przeprowadzana jest ona w czterech obszarach: adekwatności kapitałowej, jakości aktywów, efektywności oraz płynności.

Na koniec 2020 r. średnia ocena globalna uczestników kształtowała się na poziomie 1,94. Wyniki oceny punktowej wskazują, że potencjał SOZ BPS jako całości pozwala ocenić sytuację jako bezpieczną.

Rysunek 10. Ocena globalna dla SOZ BPS

Rysunek 11. Oceny obszarów w ocenie punktowej SOZ BPS¹

W przypadku 210 uczestników poziom ryzyka został oceniony jako bardzo niski (ocena globalna A), 100 banków – niski (ocena globalna B) oraz 15, w tym Banku Zrzeszającego – średni (ocena globalna C). Jeden bank (będący w trakcie łączenia) uzyskał ocenę globalną D oznaczającą podwyższony poziom ryzyka. Oceny punktowe poszczególnych banków kształtowały się w przedziale od 1,08 do 4,60.

3. Realizacja planów naprawy/programów postępowania naprawczego

Program Postępowania Naprawczego (PPN) bądź Wewnętrzny Plan Naprawy (WPN) w ramach Grupowego Planu Naprawy, wg stanu na koniec 2020 r. realizował Bank BPS S.A. oraz 26 banków spółdzielczych. Ponadto zakończony został program poprawy portfela kredytowego wdrożony przez jeden bank. Na 31.12.2020 r. przypadał termin zakończenia działań w ramach PPN przez dwa banki, przy czym będą one kontynuowały proces naprawy na podstawie nowo opracowanych WPN. Jeden z nich już w trzecim kwartale 2020 r. został zobowiązany do aktualizacji planu.

Zaakceptowane WPN realizowało 21 banków (w tym 3 banki zostały zobowiązane do aktualizacji planów), a w przypadku 4 kolejnych trwał proces uzgadniania ostatecznego kształtu WPN, zaś jeden zakończył działania naprawcze finalizując 31.12.2020 r. połączenie z bankiem silniejszym kapitałowo. Kolejne 3 banki rozpoczęły procesy łączeniowe. Bank BPS kontynuuje działania naprawcze w reżimie WPN, zatwierdzonego Uchwałą Zarządu Spółdzielni SOZ BPS z dnia 17.12.2020 r.

¹ Obszary oceniane za pomocą wskaźników, zgodnie z Zasadami oceny punktowej stanowiącymi zał. Nr 10 do Umowy SOZ BPS:
 obszar adekwatność: współczynnik TIER I, TCR, LR, współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego;
 obszar jakość aktywów: wskaźnik jakości aktywów, udział aktywów o wadze ryzyka do 50% (włącznie) w aktywach ogółem, wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi, wskaźnik jakości kredytów;
 obszar efektywność: ROA netto, C/I, wskaźnik relacji wyniku finansowego brutto skorygowanego o wynik z tytułu rezerw celowych i aktualizacji wartości do sumy bilansowej;
 obszar płynność: wskaźnik płynności aktywów, LCR, nadzorcze miary płynności (M2 lub M3 i M4).

Suma bilansowa banków spółdzielczych realizujących procesy sanacji bądź połączenia na 31.12.2020 r. stanowiła łącznie 14,49% sumy bilansowej wszystkich banków spółdzielczych – uczestników SOZ BPS, w tym aktywa 2 banków kończących PPN stanowiły 1,15%, a 24 banków podlegających reżimowi WPN – 13,34% ogółu aktywów banków spółdzielczych w SOZ BPS.

4. Podsumowanie

Ocena ryzyka SOZ BPS w 2020 r. wskazuje, że sytuacja banków uczestników SOZ BPS pozostaje bezpieczna.

Praktycznie cały 2020 r. to czas trwania epidemii Covid-19 w Polsce. Wprowadzone ograniczenia w działalności podmiotów gospodarczych spowodowały, że sytuacja wielu z nich jest niepokojąca. Jednocześnie trzy obniżki stóp procentowych negatywnie wpłynęły na przychody odsetkowe banków, stanowiące ich podstawowe źródło zysków. Pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej banków można spodziewać się w przyszłych okresach, zarówno za sprawą niskich stóp procentowych, jak i pogorszenia sytuacji kredytobiorców.

Niekorzystnie ocenia się postępujący wzrost udziału kredytów zagrożonych w kredytach ogółem, któremu towarzyszy wolniejsze niż w latach minionych tempo tworzenia rezerw. W kolejnych okresach wyzwaniem może być materializacja niedoszacowanego ryzyka w tym obszarze. W dalszym ciągu w wielu bankach wskaźniki pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi odbiegają od normy ustalonej w SOZ BPS. Rekompensowanie w rachunku wyników (zaplanowanym w innych warunkach) niższych wyników odsetkowych, przy ograniczonych możliwościach uzyskania oszczędności w innych obszarach, zmniejszyło skłonność do ponoszenia kosztów tworzenia rezerw celowych.

Spółdzielnia SOZ BPS, w ramach posiadanych kompetencji, diagnozuje możliwość wystąpienia sytuacji kryzysowych w działalności prowadzonej przez poszczególnych uczestników i podejmuje działania zaradcze. Przeprowadza indywidualne oceny ryzyka każdego uczestnika oraz SOZ BPS jako całości na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach obowiązkowych kierowanych do NBP za pośrednictwem Banku BPS S.A. Uwzględniane są także dodatkowe informacje przekazywane przez każdego uczestnika do Spółdzielni oraz wyniki audytu wewnętrznego i instytucji zewnętrznych.

Sytuacja uczestników SOZ BPS jest systematycznie monitorowana w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania skorelowanego z założeniami Grupowego Planu Naprawy (GPN), co pozwala z wyprzedzeniem diagnozować zagrożenie naruszenia poziomów ostrzegawczych ustalonych dla wskaźników uruchamiających GPN.

Punktowa ocena ryzyka w SOZ BPS wskazuje na niski poziom ryzyka oraz stabilną sytuację SOZ BPS. W pojedynczych bankach występują zagrożenia, które niwelowane są działaniami naprawczymi realizowanymi pod nadzorem Spółdzielni i w uzasadnionych przypadkach wspieranymi środkami pomocowymi uruchamianymi z Funduszu Zabezpieczającego, bądź wdrażane są procesy łączeniowe.

W ramach okresowych przeglądów zasad monitorowania przyjętych w Spółdzielni, weryfikowany jest dobór wskaźników i metod umożliwiających właściwą ocenę sytuacji

ekonomiczno-finansowej poszczególnych uczestników oraz wskazywanie z wyprzedzeniem niekorzystnych tendencji, przed wystąpieniem zjawisk zagrażających bezpieczeństwu.

III. Zagregowany bilans SOZ BPS wg stanu na 31.12.2020 r.

Zagregowany bilans uczestników SOZ BPS zaprezentowany w załączniku nr 1, został sporządzony na podstawie indywidualnych sprawozdań FINREP poszczególnych banków.

Zagregowana suma bilansowa SOZ BPS na koniec 2020 r. (dla 326 banków tworzących SOZ BPS) wyniosła 100,3 mld zł i była wyższa o 14,1% w stosunku do roku poprzedniego (w SOZ BPS uczestniczyły wówczas 322 banki).

W 2020 r. zagregowana wartość kredytów zmniejszyła się o 1,4% i na koniec 2020 r. wyniosła 46,2 mld zł, natomiast kwota środków zgromadzonych na rachunkach depozytowych wzrosła o 14,9% i osiągnęła wartość 91,7 mld zł.

SOZ BPS dysponował na koniec 2020 r. kapitałami o wartości 7,6 mld zł, ich roczny przyrost wyniósł 6,3%.

IV. Zagregowany rachunek zysków i strat SOZ BPS wg stanu na 31.12.2020 r.

Zagregowany rachunek zysków i strat uczestników SOZ BPS zaprezentowany w załączniku nr 2, został sporządzony na podstawie indywidualnych sprawozdań FINREP poszczególnych banków.

W 2020 r. uczestnicy SOZ BPS wypracowali łącznie wynik finansowy w kwocie 246,8 mln zł. Był on o 31,3% niższy niż rok wcześniej.

Przychody odsetkowe zmniejszyły się w 2020 r. w porównaniu do roku poprzedniego o 19,4%, natomiast koszty odsetkowe o 49,8%. Jednocześnie przychody z tytułu prowizji i opłat wzrosły o 3,3%, koszty z tytułu prowizji i opłat o 10,4%. W efekcie wynik działalności bankowej powiększony o pozostałe przychody i koszty operacyjne (w sprawozdaniu FINREP - całkowite przychody operacyjne) w 2020 r. był niższy o 6,0% niż w 2019 r.

Koszty działania uczestników SOZ BPS wzrosły w 2020 r. w porównaniu do roku poprzedniego o 3,7%. Koszty tworzenia rezerw celowych zmniejszyły się o 26%.

Opracowano w Departamencie Analiz i Monitorowania Ryzyka Spółdzielni SOZ BPS

Załączniki:

1. Zagregowany bilans uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2020 r.
2. Zagregowany rachunek zysków i strat uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2020 r.